

MUISTUTTAJAT JA VAATIMUSTEN ESITTÄJÄT

Iisalmen Luonnon Ystävien Yhdistys
Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry

Yhteystahona toimii Iisalmen luontomuseo, Kirkkopuistonkatu 9, 74100 IISALMI
iisalmi.luontomuseo@gmail.com, p. 017818 387, 0407212618, Y-tunnus 0758532-0

Itä-Suomen aluehallintovirasto
Maaherrankatu 16
50100 Mikkeli
Sähköposti: kirjaamo.ita@avi.fi

Asianosaisuus, hakijan riittävä selvilläolo

Asianosaisuus tulee 1) YSL 97 §:stä sekä siitä, että 2) muistuttajat edistävät tiedonvaihdollaan VHL 1 §:n valvontaa: ”otetaan huomioon...vesien kestävä käyttö, vesipalvelut ja niiden taloudellinen selvitys, ...virkistyskäyttö... sekä vesiekosysteemien suojelu...” 3) yhdistykset edustavat edellisten tuntemusta, eikä monia arvioita voi jättää esim. valvojan, ELY:n vastuulle. b) Pilaantumiseen kuuluu soveltuvuuden vähentyminen yleiseen virkistyskäyttöön (YSL 3.1§). c) Lisäksi VHL:n nojalla vapaa-ajan käyttäjät ovat oikeutettuja vaatimaan ehtoja, joilla estetään haittoja ennakolta.

1. Nykyinen Nurmijoen vesienkäyttö aliarvioidaan hakemuksessa. Ehdotetulle vesienkäsittelylle ei ole olemassa riittävän tehokkaita tai tieteellisesti todennettuja keinoja. **Hylkäysvaatimus puuttuvien vesitietojen johdosta:** Sellaiset turvemaat tulee rajata sijoituspaikkojen ulkopuolelle, joista voi aiheutua haittaa vesistöjen suojelulle (VAT, VPD, VHL) tai pilaantumiseen vaaraa (YSL). Ekologisten toimintojen tai vesipalvelujen ennalleen palautumisessa on aina viive. Siksi parantamistoimien tulisi olla meneillään, eikä uusia heikentäviä toimia saa aloittaa. Ympäristövahinkoja on ehkäistävä yhteiskunnalle kohtuullisin kustannuksin.

2. Monet hakemuksen ja sen liitteiden tiedot ovat vastoin YSL:n riittävää selvitystä.

Hakemus ei ole pätevä tietojen puutteellisuuden vuoksi. YSL 4 §:llä *ennalta ehkäistään haittoja*, mutta se ei voi toteutua hakemuksen tiedoilla. *Ennakkotarkkailu* ei tähtää joen vesientilan tai kalastovaikutusten riittävään selvittämiseen (ei jatkuvaa mittausta). **Vaatimus:** luvanhakijan on viipymättä omatoimisesti aloitettava nykytilan selvittävä liettymis-, kalatalous- ja pohjaeläintarkkailu. On hankittava vesikirpputestejä veden laadun vuoksi.

Vaikutus Nurmijokeen ja sen käyttöön: Vesientilatavoitetta ei voi tarkastella ohjelmakohtaisesti vaan vesistökohtaisesti. Vesistöjen yläjuoksun vesientilatavoitteisiin kuuluvat puhtaat käyttövedet, monikäyttö ja

virikistyskalastus. Alue on seudullisesti tärkeä virikistykselle ja korvaamaton geenivarasto, jos alueelta varmentuu paikallisesti sopeutunutta kalastoa. Tilaamalla pyyntisuunnitelman ELY:ltä ja selvityksen yliopistolta, yhtiö nopeuttaa lupaprosessia oleellisesti. **Vaatus:** Lohikala- ja siikapitoisten vesien varjeleminen vaatii uusia sähkökoekalastus-tietoja. Pitää selvittää onko Jyrkän alueella muusta Itä-Suomesta eroavia paikalliskalakantoja. On ristiriitaista, että valtion varoja sijoitetaan joen kunnostamiseen ja elvyttämiseen, ja tämä mitätöitäisiin turpeenkaivuun haitoilla. Jokea on elvytetty ja kunnostettu ja kehitetty mm. kalatalouden osalta. Joki toimii myös virikistysalueena. Vesistön alueella on vuokramökkejä ja matkailutoimintaa. Turvejätevedet johdettaisiin Valtapuron kautta kalataloudellisesti arvokkaaseen vesistöön, joka on jo ennestään kuormittunut. Yhdessä muun kuormituksen kanssa haetun laajuiset turvepäästöjen vaikutukset olisivat liian suuret purkuvesistön sietokykyyn nähden.

3. Vesienkäsittelyltä vaadittava taso näissä oloissa: Valutuskentän ominaisuudet eivät ole optimaaliset. Siksi AVI:n pitää pyytää lisäselvitystä. Mikä tahansa valutuskenttä ei ole BAT:n mukaista. Ehdotettu valutuskenttä ei täytä KHO:n päätösten mukaisia jätevesien käsittelyvaatimuksia. Hakemuksen täydennyksessä on kerrottava vesiensuojelutehokien tietolähteet. Hakemuksen pohjalta ei voida laskea *hankkeen* todellista humuskuormitusta vesistöön. **Vaatus:** sijoituspaikka tulee hylätä YSL:n vastaisten haittojen ja toteennäyttämättömien puhdistustehokien vuoksi.

Esitetyn menetelmän toimivuus on kyseenalaista. Laskettava vesi ei olisi puhdistettua pintavalutuksen tehottomuuden vuoksi. Valutettu suovesi pysyy happamana sekä liukoista ja hienojakoista turvetta sisältävänä suovetenä, joka kerää metalleja, etenkin siellä missä mineraalimaata on rikottu. Suunniteltu turvetuotanto aiheuttaa liettymistä ja se vähentää vesistön soveltuvuutta (YSL 3.1 §) yleiseen virikistyskäyttöön ja virtavesikalaille. **Vaatus:** Hakijan tulee esittää näyttö vastaavilta toteutuksilta. Lupaa vesien johtamiseen toisen maalla olevaan uomaan ei tule myöntää. Vesien tilaa ja laatua ei paranneta tuloksellisesti (*effectiveness*-periaatteen mukaisesti) muuten kuin **vähentämällä nykyistä vesistön kuormitusta**. Ainakin on asetettava raja-arvot, eikä prosenttitavoitteita. Alueen kalastomuutosta ei voi korvata kalatalousmaksulla. Monet vaikutukset ulottuvat Nurmijokeen, joka on lohikala- ja siikapitoinen vesistö (ELY:n päätös, kalastuslain 119 §).

B. TARKEMMAT PERUSTELUT

4. Hanke sisältää monia erityisiä epävarmuuksia: Hakemuksessa ei ole huomioitu, että Oinassuon purovarret tulvivat monta kertaa kesässä. Toisaalta, Vapon ratkaisu, massiivinen **penger ei ole toimiva, koska vesi virtaa joka vuosi Ahomäentien yli. Kolmanneksi, hakemuksen** erikoisuus: 600 m pitkä purkuputki on toimivuuden hyvin epävarma.

Valtapirossa ei tapahdu sedimentoitumista, joka vähentäisi päästöjä Nurmijoenreittiin. Yhteisvaikutus tulee arvioida ISAVI:n lupapäätöksessä, koska kuormitus Nurmijoessa on poikkeuksellista, mm. Talvivaara Oy:n takia.

Vaatimus: On huomioitava, että LSL pätee ojikoillakin. Lupaharkinnassa ratkaistaan arvot. Metsähanhen esiintyminen on huomioitava. Samoin on tehtävä lukuisille metsäkanalinnuille.

5. Paikallinen arvo: Oinassuolla marjastetaan, metsätetään ja retkeillään. Myös ekosysteemi vaarantuu: valutuksen ja eristysojien kautta humuksen määrä lisääntyy vesistöissä. Mutaisuutta lisääntyy ja tämä aiheuttaa pyydysten lisälimoittumista. Jos suot eivät tasaa virtaamia, tapahtuu haitallisia muutoksia. Luvalla olisi erityisiä haittavaikutuksia, kuten YSL 42 §: ”yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden **vaarantumista** toiminnan vaikutusalueella”.

Luontoarvot: Oinassuo metsäisin osa on koko Jyrkänkylän parasta metsomaastoa (etenkin Valtapurovarressa). Metso hyötyy laikuttaisesta, luontaisesti avoimista reunoista, ja monen ikäisten metsien ketjusta. Tämä metsojen ja teerien soidinmaastoa katoaisi ympäristöluvalla. Kuten asukkaat sanovat, Oinassuo on ikaikainen teerensoidin kevään ja syksyin.

Kaksi lähdettä puuttuu selvityksistä: yksi Vironmäen kupeesta ja toinen on "Taka-ahon lähe" Valtapuron suunnalla, lähellä Vapon rajaa, samalla se on lähellä Partalanmäen(lenkki)tietä.

C. YHTEENVETO

Vaadimme sijoituspaikan hylkäämistä ympäristönsuojelulain (YSL), vesienhoito- (VHL), luonnonsuojelulain (LSL), sekä VAT:n, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden nojalla. Vesistökokonaisuus soineen on korvaamaton vesivara seudulle reunaojituksista huolimatta ja siksi vetoamme suoraan sovellettavaan vesipuidedirektiin (VPD).

Perustelemme edellisiä lupaedellytyksien, ympäristönsuojelulain sisältövaatimusten ja samoihin vuosiin ajoittuvien, maakunnallisesti merkittävien yhteisvaikutusten nojalla.

Arviointiin kuuluu lukea ratkaisevasti tarkemmin vesistöjen nykyinen tila ja vesistöjä jo nyt kuormittavat kohteet. Hakemusalueilla on arvoja mm. metsähanhen suojelulle, riekko- ja muiden kanalintukantojen hoitamiselle ja vesien laadulle.

Hakemus ei täytä YSL:n sisältövaatimuksia, eikä olosuhteita ole selvitetty tarpeeksi. Kuormitusta ei tämän paikan oloissa ja maaperällä voi arvioida pelkästään *muiden kenttien* laskelmilla. Kiintoaineen ominaiskuormituksella ilmaistaan huuhtoutuman keskiarvojen *vaihtelua, ei kokonaisuusmäärää.*

Kuormitusluvut eivät kerro karkaavan orgaanisen aineen todellista määrää. Tämä johtuu virheellisestä menetelmästä. Asiantuntijat kuitenkin tietävät, että suurin osa karkaavasta orgaanisesta aineksesta muodostuu pienemmistä partikkeleista ja liukoisesta aineksesta. Kun päästöjä ja haittoja arvioitaessa humusta ja hienojakoisinta ainesta ei lasketa kiintoaineeksi, kuormitusluku kertoo vain <10 % humuksen kokonaishuhtoumasta. Arviot aiheutuvista vesistöhaitoista perustuvat em. laskelmiin.

Rahallinen korvaaminen ei kompensoi päästöhaittaa joelle ja sen arvokalastolle. Sen sijaan kompensatiomahdollisuutta voi osittain edistää riekko- ja lohikalalajiselvitysten avulla.

Oinassuon turvetuotanto aiheuttaisi yhdessä muiden toimintojen kanssa merkittävää ympäristön eli alapuolisen vesistön pilaantumista tai sen vaaraa. Siksi Oinassuolle ei tule myöntää lupaa. ISAVI voi hylätä hakemuksen riittämättömän puhdistustehon tai näyttöjen vuoksi. Luvanhakija voi myös jättää uuden, paremmin valmistellun hakemuksen. Hakijan kuuluu olla selvillä tuotannon vaikutuksista (YSL selvilläölovelvollisuus).

Hakemuksessa esitetyn tiedon vuoksi ei ole edellytyksiä luvan myöntämiseen YSL 42 §:n 1 momentin 2 ja 4 kohta huomioon ottaen. Vaadimme, että ISAVI hylkää ympäristö-, vesitalous- ja toiminnanaloittamisluvat YSL (42 § nojalla: ”myöntäminen edellyttää, ettei...aiheudu...4)...yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella”. Pyydämme, että ISAVI ilmoittaa yhteystaholle, jos hakemusta täydennetään ja järjestää muistuttajille maastokatselmuksen Oinassuolla ja kuuluttaa asian uudelleen täydennysten jälkeen

Iisalmen Luonnon Ystävien yhdistys ry:n puolesta, Iisalmessa 25.2.2013

Jarmo Yliluoma, puheenjohtaja

Pertti Kaarakainen, rahastonhoitaja

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry, Kuopio 25.2.2013

Helvi Heinonen-Tanski, puheenjohtaja

Pekka Tenhunen, sihteeri